

Itiner

	Táv	Szint	Jelzés
Salgótarján, vasútállomás	0	0	
Baglyas-kő várrom	1,75	38	Z
Pipis-hegy	3,59	138	Z, S
Nagy-Ortás	6,17	234	S
Kupán-forrás	8,03	264	S
nyereg	9,98	608	S
Kápolna-hegy	10,3	649	S+,Z+
Karancs	11,35	731	S+, Z+, S▲
Kis-Karancs nyereg	11,82	731	Z
Mizsere-árok	13,85	766	P
Siatorská Bukovinka vasútállomás	18,66	896	P
Siatorská Bukovinka	19,91	908	P
Macskakői kőbánya	22,16	1108	P
Macacia	23,6	1131	P
Bukovinsky Potok	25,03	1151	S
Somoskői vár -Petőfi-kunyhó	25,73	1231	Z
Somoskő, temető	26,08	1231	PL
volt Dornyai turistaház	28,69	1312	P
Salgó-vár	29,91	1414	S, PL
Boszorkánykő	30,47	1422	PL
Művész-telep	33,95	1433	PL, P, P▲
Pécs-kő, földvár	36,41	1673	P▲, S
Szilvás	37,18	1676	S▲, S
Salgótarján, vasútállomás	40,58	1681	K

Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidékén

Név:

Teljesítés ideje:

Lakcím:

E-mail vagy telefonszám:

Egyesület

Segédlet a túrához

A túrát nem kötelező egyszerre teljesíteni, több lehetőség van a túra megszakítására és kényelmes végigjárására.

A túrát a salgótarjáni vasútállomásról kezdjük.

A Z sáv jelzésen haladunk É-NY-i irányba a Karancs utcában vagy a Kővár úton. Kőváralja településrésznél találjuk Baglyaskő várát, mely mai formájában inkább hasonlít egy sziklához mint várhoz.

A vár körbe van kerítve, csak a BNP Látogatóközpont engedélyével tudjuk meglátogatni. Érdekes előre tájékozódni a nyitva tartásról. Az eddig járt úton visszajövünk a városközpont felé, majd balra térve a S sáv jelzésre térünk, megkezdjük az emelkedést a TV-torony felé. Rövidesen elérjük a TV-tornyot és a Pipis-hegyi emlékművet. Továbbra is a S sáv jelet követjük, melynek neve Bányász-körút. A Nagy-Ortásnál jobbról hozzánk csatlakozik a P sáv jelzés, mellyel a Kupán-forrásig együtt haladunk. A forrásnál balra tér a P sáv jelzés, mi azonban továbbra is a S sávot követjük. A Cseberna-völgy bejáratánál találkozunk a jobbról feljövő S+ jelzéssel, de mi továbbra is a S jelzésen haladunk elég meredeken a Cseberna-völgyben. Mellőzzük a Cseberna-forrást, majd a Kápolna-hegy és a Karancs nyergébe érkezünk. A nyeregből a S+ jelzésen felkapaszkodunk a Kápolna-hegyre, ahol a Karancs kápolna található.

Visszatérünk a nyeregbe, majd a S▲ és a P▲ jelzésen a Karancs csúcsára érkezünk meg. Itt található kódot a kilátó közelében keressük.

A csúcson található kilátóból szép idő esetén remek kilátás nyílik. Rövid ideig az Északi-Zöld útján haladunk a határnyiladékbén (Z sáv), míg a Karancs és a Kis-Karancs nyergébe nem érünk. Itt balra térünk a P sáv jelzésre és a Felvidék (Szlovákia) területére lépve meredeken ereszkedni kezdünk. Rövidesen elérjük a Mizsere-völgyet, melyben a S sáv jelzés halad. Mi továbbra is a P sáv jelzést követjük és a Belina-patak völgyében ereszkedünk le. Az erdő alá jára érve balra térünk és elhagyjuk a patakot, és a vasúttal, műúttal párhuzamosan haladunk É-i irányba. Rövidesen Siatorská Bukovinka (Sátorosbánya) településhez érkezünk.

A település vasútállomásánál érjük el a Salgótarján-Fülek között haladó főutat.

Itt jobbra, Salgótarján irányába térünk majd pár száz méter megtétele után átkelünk az úton és balra térünk a Bukovinka nevű településrész felé.

Továbbra is a P sáv jelzést követjük. Mezők, erdők között halad utunk, míg a Macskakői kőbánya feletti részhez nem érünk. A jelzés a kőbányán vezet keresztül. A túra ellenőrzőpontját a kőbányában találjuk. Végig menve a kőbányán a Macacia nevű részhez érünk, mely turista jelzéseket tekintve csomópont. Az eddig járt P sáv jelzést elhagyva a S sáv jelzésre térünk, s ezen is

haladunk a Bukovinsky potok helyhez, ahol találkozunk a Z sáv jelzéssel. A Z jelzést követve érjük el a Somoskői várat, mely meglátogatásáért az utóbbi időben már fizetni is kell. A tanösvény és a vár meglátogatása 1,15 euró fizetése ellenében lehetséges.

A várat megkerülve érkezünk Somoskő településre, ahol a vár alatti Petőfi-kunyhó falán találjuk a következő ellenőrzőkódot.

A településen végig menve az autóbusz megállónál találkozunk ismét az Északi Zöld turistaúttal, s a Z sáv jelzést követve, a Hotel Salgót mellőzve érkezünk meg a volt Dornyay turistaházhoz. Itt jelzést váltunk és a S, P+ jelzéseket követve érünk a Salgó oldalába. Itt ismét jelzést váltunk és a PL jelzést követve jutunk fel a 623 méter magasan álló várromhoz. Az ellenőrzőkódot a vártoronyban találjuk, a mennyezetre szögezve. A nyeregbe visszatérve felmászunk a Boszorkány-kőre. A sziklától leoldalazva belénk csatlakozik a P sáv jelzés, s a továbbiakban ezt a jelzést követjük. A Kútházi-völgyben ereszkedik utunk, majd Felsőponyi-pusztát elhagyva érkezünk meg Salgótarján Művész-telep nevű városrészbe.

Itt balra térünk a P▲ jelzésre, majd élesen jobbra a temetőnél, s megkezdjük a mászást a Pécs-kő irányába. A sípályát keresztezve érjük el a Salgótarjánból feljövő S sáv jelzést, s így érünk fel a Pécs-kő csúcsára. Az igazoló kódot a szikla feljárótól jobbra találjuk egy öregebb fán. A csúcsot elhagyva, a S sáv jelzést követve érünk Salgótarján Szilvás nevű részébe. Itt találkozunk a K sáv jelzéssel, mely a Kohász Kéktúra útvonalát jelzi. A K jelzést elérve jobbra térünk a város irányába és a K jelzésen érünk be Salgótarjánba, érünk vissza a célba, a vasútállomásra.

Baglyaskő vár

Salgótarján belterületén, a városközponttól nyugatra, lakóházakkal övezett városrészen található a peremvulkáni maradványra épült Baglyaskő várának csekély maradványa. A terület már a késő bronzkorban is lakott volt. A két csúcs közötti hasadékot láva-bazalt töltötte ki, melyet azonban elődeink kibányásztak építési célra. A kisméretű vár alaprajzi elrendezése feltárás nélkül ma már nem állapítható meg. A várat, melynek pontos keletkezési idejét nem ismerjük – valószínűleg a tatárjárás után épülhetett-, a Kacsics nemzetség Illés (Hollókői) ága építette. Első említése 1310-ből való, amikor a Kacsics nembeli Péter fiai: Mihály, Péter, Leusták és Mikus, Csák Máté pártjára állva Somoskő, Hollókő és Sztrahora várakkal együtt Baglyaskő várát is Csák Máténak átadták.

Károly Róbert király azonban 1312-ben a rozgonyi csatában a lázadókat legyőzte, birtokaikat elvette, és azokat hűséges embereinek adományozta.

Így kapta meg 1324-ben királyi adományként a hűtlenségbe esett fiaktól elvett birtokokkal együtt "Castrum Boglas" -t a Kacsics nembeli Folkus ágból származó Szécsényi Tamás erdélyi vajda, akit a budai káptalan 1327-ben iktatott be a birtokba.

A várnak történelmünkben jelentősebb szerepe nem volt és a XV. században már nem is említik. A vár alatt lévő Baglyas község a XV. század közepén már Somoskő tartozéka volt. 1862-ben boltíves kapuja még látszott, de azóta még ez is elpusztult. Falmaradványait elbontották, a környező épületek építkezéseinél használták fel úgy, hogy nyoma is alig látható.

Salgó vár

A Kacsics nemzetség Illés-ágából származó Péter volt a birtokosa 1246-ban a vidéknek, melyet halála után testvére Simon bán, a Salgói család őse - aki részt vett Gertrúd királyné meggyilkolásában - , tőle fiai I. Miklós és Simon, 1327-ben pedig ezektől Illés és II. Miklós örökölt. A várat feltehetően I. Miklós építette a XIII. század második felében. Első okleveles említése 1331-ben történik, amikor az esztergomi káptalan előtt Becsei Imre részéről, a margitszigeti apácák, Orbán birtoknak Dobi Demeter salgói várnagy - "demetrio dicto Dobi Castellano de Salgou" - részére történt eladását tiltják. 1348-ban Salgói Miklós és Dénes birtoka majd egy 1387-ben kelt oklevél királyi várnak nevezi, melyet Zsigmond 1399-ben Szécsényi Kónya Miklós bán másodszülött fiának, Szécsényi Simon királyi főajtónállónak adományozott, aki felvette a Salgói nevet is. Halála után fia, Miklós örökölte a várat és uradalmát, de erkölcsstelen életmódja miatt Zsigmond király tőle elvette, és azt Szécsényi Lászlónak, Nógrád vármegye főispánjának adományozta. A cseh husziták vezére Giskra 1450-ben foglalta el Salgó várát, kitől 1460-ban Mátyás király vette vissza. A hagyomány szerint az ostrom során a király az arcán nyilvesszőtől megsebesült, amitől oly haragra gerjedt, hogy az elfoglalt szomszédos Zagyvafői várat földig rombolta.

Salgó vára 1470-ben Lévai Cseh László és Gúthi Országh Mihály nádor, majd pedig Szapolyai János nádor birtoka lett. János király 1527-ben Szobi Mihálynak és Werbőczy Istvánnak adományozta, ezután pedig 1542-ben örökösödési szerződés alapján Bebek Ferenc birtoka, melyet királyi engedéllyel 8000 forintért 1548-ban Derencsényi Farkasnak adott el. A török terjeszkedése következtében Salgó vára is végvár lett, aminek következtében helyreállították a védőműveket, megerősítették és megépítették az öregtorony alatti ötszögű bástyát. A török nem is váratott sokáig magára, 1554-ben Kara Hamza bég

vezetésével megjelent a vár alatt. Mivel az ostrom nem látszott könnyűnek, a bég cselhez folyamodott. Katonáival faltörzseket vágatott ki, ezeket ágyúcsőformára faragtatta, majd keréktalpakra szerelve, ökörfogatokkal a környező hegyekre vontatta. Ezt követően a vár kapitányát, Ságiványi Simont a megadására felszólította. Rossz látási viszonyok következtében Ságiványi valódi ágyúnak nézte a fatörzseket, és ezért a várat feladta. Az 1593-ban megkezdődött 15 éves háború során Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf egymás után szabadították fel a felvidéki várakat, így Füleket is. Innen Prépostvári Bálint parancsnoksága alatt egy kisebb csapat - amelyben a költő Balassi Bálint is vitézkedett - indult Somoskő és Salgó visszafoglalására. Ostromra azonban nem került sor, mert felkerekedésének hírére a török mindkét várat ellenállás nélkül átadta. A salgói vár rövid időre Balassi birtoka lett. Ezután a vár hadi jelentősége megszűnt, kijavításával senki sem törődött, pusztulásnak indult. Balassi a romos várat a jezsuitákra hagyományozta, de rövid idő után a királyi fiscus birtoka lett, melyet a király gróf Volkénak adományozott.

E család magvaszakadtával a XVIII. Században báró Szluha Ferenc szerezte meg, később Jeszenitzi Jankovics Antalé lett.

Pécskő vár

Salgótárájától keletre, 1,5 km-re emelkedik az 542 m magas Pécs-kő. Már az őskorban megtelepedett itt az ember. A sziklacsúcs környékén 1960-ban Korek József a péceli és bronzkori kultúrához tartozó leletanyagot talált. Pécskő várának történetéről okleveles említés nem maradt fenn. Romját elsőként Görög Demeter 1802-ben készült térképe jelöli. A helyi hagyomány szerint a Pécskőn egykor rablóvár állt (ez a szájhagyomány ma is elevenen él). Az 1923-ban kezdődő és majdnem egy évtizedig tartó kőbányászat - melynek során utcakönek való bazaltot termeltek ki - az egykor látványos és kb. 30 m magas, ún. "Hurka-Pécskő" nevezetű sziklatút jelentősen megcsönkítette. Ekkor készült a szirtre vezető, sziklába vájt lépcsősor. Bár a bazaltbányászat a Pécskőt részben átalakította, Majcher Tamás 1999-ben történt terepbejárásakor mészhabarcos falazatrészeket és sziklába vésett falhelyeket figyelt meg. A hegykúp - hasonlóan a közeli Salgóhoz - alkalmas lehetett kisebb sziklavár építéséhez. Fekvése folytán uralja a környéket, tiszta időben a Karancs-Medves vidéke, a Mátra és a Cserhát hegyei is jól láthatók innen. Legkönnyebben déli irányból, a Somlyóbánya feletti Pécskő-nyeregből közelíthető meg. A vár területe a korábbi bányászat és egyéb tevékenység miatt erősen bolygatott. A sziklát a kőfejtés oly mértékben átformálta, hogy ma már alig látható rajta a vár némi nyoma.

A hegytetőn található terepalakulatokról - melyek árok vagy sánc maradványaihoz hasonlatosak - nem lehet egyértelműen megállapítani, melyek tartoztak a várhoz, ill. mi köthető a korábban itt zajló bányászokhoz. A sziklafal déli oldala előtti térségben talán elővár állhatott, területét jelenleg nagy mennyiségű bányatörmelék és odahordott föld borítja. A vár korának és kiterjedésének meghatározásához a terület pontos felmérése és egy jövőbeli régészeti ásatás adhat támpontot.

Somoskő vár

A várat a tatárjárás után feltehetően az itt birtokos Kacsics nemzetség egyik tagja építhette, de ennek pontos idejét nem ismerjük. Tudjuk, hogy e nemzetségből származó Péter fiai Csák Máté pártjára álltak, és 1310-ben Hollókő, Baglyas, Sztrahora és Somoskő váraikat is neki átadták. Az oligarcha hatalmát Károly Róbert király 1312-ben a rozgonyi csatában megtörte, birtokait és várait, köztük Somoskőt is elvette. A király ez utóbbit 1323-ban kelt oklevelében a Kacsics nembeli Szécsényi Tamás erdélyi vajdának adományozta. Az 1411. Évi osztálykor Szécsényi Tamás és fia Simon birtoka, melyet 1455-ben Szécsényi László Gúthi Ország Mihálynak, 1461-ben pedig Losonczy Albertnek zálogosította el, és az László halála után 1461-ben és 1481-ben királyi adományként szállt e családokra. Ali füleki bég 1574-ben a vár elfoglalására indult, melynek kapitánya az Ungnád Kristóf által kinevezett, de a várvédelemben tapasztalatlan Modolóczy Miklós volt. A török a vár körülvétele után azonban megkezdte az ágyúzást, amitől Modolóczy annyira megrémült, hogy az éj leple alatt kiszökött a várból, így a török kardcsapás nélkül foglalhata azt el. Miután Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf serege 1593 őszén Füleket felszabadította, a sereg egy részét Prépostvári Bálint vezetésével Somoskő és Salgó várat visszafoglalására küldték. Közeledtük hírére a török mindkét várat elhagyta, így azok is a magyarok kezére kerültek vissza. Ungnád Kristóf halála után özvegye, Losonczy Anna, Forgách Zsigmond-hoz ment feleségül, így Somoskő vára is e család birtoka lett. A Habsburg-ellenes küzdelmek során 1605-ben Bocskai István fejedelem csapatai foglalták el, azonban az 1606. évi bécsi béke értelmében királyi birtok lett. A harmincéves háború idején, 1619-ben Bethlen Gábor fejedelemmé, de az 1622. Évi nikolsburgi béke ismét a királynak juttatta vissza. A megrongált vár helyreállítását az 1608-19. és az 1647. évi országgyűlések rendelték el azzal, hogy e munkálatokat a megyék közmunkával végeztessék el. II. Rákóczi Ferenc hadjárata során 1703-ban a vár őrsége a fejedelem mellé állt, és az őrséget harc nélkül adta át.

A szabadságharc bukása után I. Lipót király elrendelte a vár lerombolását, azonban ezt csak részben hajtotta végre zálogbirtokosa, Ráday Pál. Később a báró Péterffy család, utána pedig gróf Stahremberg Antal kapta királyi adományul.

Igazolás

Salgótarján, vasútállomás	Baglyaskő vár	Karancs (kód)
Bélyegzés	Bélyegzés a látogatóközpontban	
Siatorská Bukovinka /Sátorosbánya/	Macskakői kőbánya /A tájékoztató tábla szerint melyik a legnagyobb vulkán a környéken?/	Somoskő vár
Bélyegzés	Bélyegzés
Petőfi-kunyhó (kód)	volt Dornyai turistaház (kód)	Salgó vár (kód)
Pécs-kő (kód)		Salgótarján, vasútállomás
		Bélyegzés

Túramozgalom irányítója: Orbán Imre

Telefon: 06/70/942-4410

E-mail cím: bakonyturistaja@googlemail.com

Cím: 8523 Egyházaskesző Kossuth Lajos utca 7.

Díjazás: oklevél és jelvény

Díjazás ára: 1.000 Ft + felbélyegzett buborékos válaszboríték